DİYARBAKIR ÖZGÜR HABER

Cengiz Çandar, DITAM adına STK temsilcileri ile TESEV raporunu tartıştı

Çandar'ın raporundan ve topla

Taraflar istemiyorsa sorunlar çözülmüyor ''Dünyadaki hiçbir etnik sorun tarafları tarafından çözülebilmiş değildir. Ne kadar sorun varsa bunu tarafları çözemediği için sorundur zaten. Üçüncü taraf hep çözüm için girer, ama bir şey daha lazım, taraflarında çözüm isteği göstermeleri lazım''

Devlet Öcalan'a müjde ile gitse "Bu devlet gitsin, Öcalan'a müjde versin. 2 seneye çıkıyorsun. 6 ay kamuoyunu hazırlayacağız. Ev hapsine çıkaracağız önce. 1 sene sonra nakil olacaksın. Televizyonlara da konuşabilirsin. 2 sene sonrada ilk seçimde adayda olabilirsin. Ama bir şartla, Demokratik Özerklik'ten vazgeçin. Kabul eder mi etmez mi?"

Dağda keklik kızartmadılar 'Başbakan'ın değişebilirliğini kuvvetle muhtemel muhafaza ediyorum. Aynı esnekliğin PKK'de de olabileceğini düşünüyorum. Bu adamlar 30 yıl ne yaptılar? Sadece dağda keklik kızartmadılar ki. Tecrübe kazandılar. PKK olsun mevcut hükümet olsun, şu anda verdikleri fotoğrafın tam tersine fotoğraf verebilirler bu umut var'

Yayına Hazırlayan Melik Can SAPAN

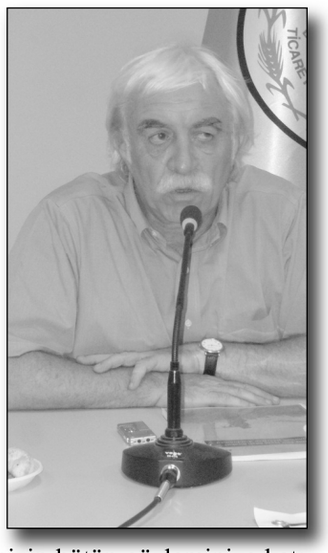
Cengiz Çandar'ın toplantının birinci bölümündeki konuşmasından sonra yuvarlak masa toplantısına ara verildi. İkinci bölümde, katılımcılar düşüncelerini aktardı, bu düşüncelerin ışığında Çandar'a sorular soruldu.

İşte o sorular, düşünceler ve Çandar'ın cevapları;

Selim ÖLÇER (DİTAM Üyesi)

Terörizm'in ne anlama geldiğini her yerde tartıştık. Kimin terörist olduğu zamanla netleşiyor. PKK bir halk örgütüdür. Burada böyle gözüküyor; batıda böyle algılanamıyor. Ortak noktayı bulmak lazım. Bu savaşın bitmesi gerek. Önce PKK'nin dağdan indirilmesi için mutabakat sağlanmalı; sonra bu soruna çözüm bulunmalıdır. Bizi taşıdıkları ortam barış ortamı değil. Başbakan'ında dili barış dili değil. Bir anayasa değişikliği her şeyi bitirir mi?

Cengiz ÇANDAR: Ben

sizin bütün gözleminize katılıyorum. Bende baktığımda sizin gördüklerinizi görüyorum. En azından görünebilir çok yakın gelecek için bu işin bitme sürecine gireceğine dair çok umutlu olmadığımı hiç istemeden de olsa itiraf edeyim. Bu rapor okunduğu zaman ilk cümlesinden son cümlesine kadar; böyle derken de pazarlamacılıktan ziyade anlam bütünlüğünü esas alarak söylüyorum. Birincisi gök kubbe altında bu konuda söylenmemiş hiçbir şey yok. Dolayısıyla bu raporda da kimsenin aklına gelmeyecek dâhice müthiş fikirler yok. Her bulgu, her öneri her varılan sonuç bir şekilde söylenmiş zaten. Bu rapor bir sihirli değnek gibi bir şey değil. İkincisi söylediğiniz anlamda çizdiğiniz resim bağlamında, unsurlarına baktığınız zaman bu sorun bir yanıyla aslında son derece karmaşık, çözümü zor bir sorun. Çok fazla denklemi olan bir sorun. Sizin basitlediğiniz haliyle bile kendiliğinden ortaya çıkıyor bu.

Tony Blair Belfast'ta

İrlanda'da yaşanan sorun da zor bir sorun; çözümü bayağı zaman almış. 1998 yılında 'Hayırlı Cuma' antlaşmasına bütün taraflar imza koyuyor. İngiltere hükümeti, İrlanda hükümeti, Katolik Kilisesi bir de Amerika imza koyuyor. Amerika yine devrede; Amerika hep devrede çünkü İrlanda nüfusunun 3-4 katı kadar İrlanda'lı yaşıyor Amerika'da. Amerika vatandaşı olan İrlandalı'lar IRA'ya para veriyorlar. İrlanda sorunu bir anlamda Amerikan iç siyasetine nüfuz edebilen bir sorun. Amerika'nın vergi mükelleflerinin bir bölümü IRA'ya para veriyor, diğer taraftan IRA Kaddafi'den silah alıyor. Dolayısıyla Amerika'lılarda

devrede olacak tabii. IRA'yla Gizli görüşmeler 90'lı yılların başında başlıyor. Üstelik muhafazakar hükümet döneminde. Tony Blair iş başına geldikten sonra ilk ziyaretini Belfast'a yapıyor. Hiçbir İngiliz Başbakan'ı yapmıyor o güne kadar böyle bir şey . Dalga geçiyorlar. Churcill bile çözemedi bu sorunu sen nasıl çözeceksin diye.Blair hiç aldırış etmeden çalışmalarına başlıyor.İlk olarak Sinn Fein`in iki liderini helikopterle başbakanlığa getirtiyor, tokalaşıyorlar falan, o zaman büyük yankı uyandırıyor, bunlar katil yahu nasıl olur şeklinde karşılanıyor.

İktidarın başlama tarihi

Belfast'a gittiğinde Protestan mahallesinden geçerken Blair'in arabasına eldiven fırlatıyorlar. Yanında da müsteşarı oturuyor. Ona soruyor **''Bunun anlamı ne? ''**diyor. Müsteşar'da, **'Siz Sinn Fein liderlerinin elini sıktınız ya, eldiven giy, bir dahakine elin kirlenmesin anlamına geliyor**' diyor. Buradakine benzeyen birtakım sembollerle anlamlanmış karışık bir sorun. Bu kadar tarafın katılımıyla 98'de anlaşma imzalanıyor. IRA'nın silah bırakması Kanadalı bir general ve BM'nin kurduğu bir komisyon eşliğinde oluyor. Üzerinde güneş batmayan imparatorluk, bu konuda dışarıdan destek almaktan çekinmiyor. IRA'da İngilizlere güvenmediğinden BM denetlesin diyorlar. Kanada'lı bir general var zamanla ona güveniyorlar ve depolarını, silahları gömdükleri yerleri ona gösteriyorlar. Ve Kanada'lı generalde kesinlikle hiçbir yerde hiçbir şekilde silahların ve depoların yerini söylemiyor. Silahların toptan bırakılışı ve Sinn Fein'in 2'nci adamı Martin McGuinnes ile onun can düşmanı olan protestan papazla beraber aynı hükümette, biri başkan, biri yardımcı olarak, iktidar paylaşma tarihi 2007.

94 başlayan gizli müzakereler

94'te gizli müzakereler başlıyor, 97'de açık müzakereler, 98'de anlaşma sağlanıyor. Silah bırakma ve iktidar paylaşımı 2007. Tony Blair'in diliyle, en az o sorun kadar çarpıcı olan bu sorunda aktör olması beklenen Başbakan Erdoğan'ın diline bakıyorsunuz, fark var. Yani bu böyle olmaz diyorsunuz. Örgüte bakıyoruz şu dönem silahlı çatışmaları tırmandırmaktan yana. Başbakan'da bunun farkında, oda bunu istiyor. Çünkü eline daha fazla koz geçeceğini düşünüyor. Başbakan şimdiki taktik ve planında bunun uygun olduğunu düşünüp istiyor. İmralı'da bu bölgeyi yönetmek istiyor, hatta mümkünse Ankara'da iktidarı paylaşmak istiyor. PKK'ninde 'Bağımsız Kürdistan' hedefi yok. Daha vuruşacaklar demektir.

Dağda keklik kızartmadılar

Maalesef insan ölecek, şu anki fotoğraf bu. Birilerinin sürekli çözüm arayışı içerisinde olması, barış için ısrarla didinmesi gerekiyor. Benim de gözlemim önümüzdeki yakın gelecek çok hayırlı bir gelecek gibi gözükmüyor. Sonra neleri tetikler bu çatışma ortamı bilinmez, ama elbet bir yerde duracaktır. Başbakan'ın değişebilirliğini kuvvetle muhtemel muhafaza ediyorum. Aynı esnekliğin PKK'de de olabileceğini düşünüyorum. Bu adamlar da 20'li yaşlarında başladılar bu işe, 60'lı yaşlarına geldiler, muazzam tecrübe sahibi oldular. Bu adamlar 30 yıl ne yaptılar? Sadece dağda keklik kızartmadılar ki. Tecrübe kazandılar. PKK olsun, mevcut hükümet olsun, şu anda verdikleri fotoğrafın tam tersine fotoğraf verebilirler, bu umut var. O an gelecekse, o ana kadar görünebilir vadede çatışma görünüyor. Çözüm girişimi gözükmüyor. Çözüme dair hiçbir ipucu göremiyoruz biz.

Soru: Mehmet Emin ULUĞ (DİTAM Üyesi)

Önerileriniz yanlış olabilir, doğruda olabilir. Ama bu rapor cesurca tespitlerde bulunduğunuz bir rapor olmuş. Biz bu topraklarda barışın dilini kullanmaktan yanayız. Herkes neye inanıyorsa özgürce demokratik bir ortamda onu ifade etmelidir. Ülkelerdeki etnik sorunların çözülmesi gerekir. Türkiye'nin ve Kürt'lerin buna çok ihtiyacı var. İki tane arabuluculuk yapabilir diyebileceğimiz güç var; AB ve ABD. Bu iki güçte arabuluculuk yapabilecekleri yönünde bir niyet seziyor musunuz?

Cengiz ÇANDAR: Çok kolay bir soru değil bu açıkçası. Karışık sinyaller var bu konuda. Bir defa şu var; Bu hükümet hem AB'ye hem de ABD'ye kafa tutan demeyeyim de, ırgalamayan, kendi kararlarını kendi alan hükümet edası taşıdığı oranda kendi tabanını tahkim ediyor. Ve giderekte bundan hoşlanıyorlar. Bu önemli bir propaganda kozları oluyor.

İsrail'e posta koymak önemli

İsrail konusu mesela. Kolay bir iş değil, Dünyada herhangi bir ülkenin İsrail'e posta koyması. Amerikalılarda hoşnut değiller Türkiye-İsrail ilişkisinden. Amerika ile Türkiye'nin bu bölgeye ilişkin birçok konuda çıkarları uyuşuyor. Amerika süper devlet olarak devam ediyor, ama öyle mutlak hâkim değil. Mümkün olduğunca geri çekilerek müttefikleri üzerinden nüfuzunu bir şekilde dolaylı yoldan sürdürüyor. Bu sebeple müttefiklerinin de kimi zaman kendisine posta koymasını, ırgalamamasını sineye çekiyor. Türkiye'yi devre dışı bıraktıklarında stratejik boşluğu dolduracak güçleri yok. İran'ı dengeleyen güç olarak Türkiye var. Hükümet'te bunun farkında. Söylemek istediğim şu; Irak'taki savaştan sonra ortaya çıkan manevralar birdenbire bu hükümete Türkiye'nin artık şahsiyetli bir ülke olduğunu, kendi kararlarını kendi aldığı düşüncesiyle ona göre bir tavır takınması gerektiğini anlatıyor. Kendi tabanını tahkim ediyor ve bütün bölgede itibarını artırıyor.

3'üncü taraf sorun çözüyor

Tayyip Erdoğan şu an Arap dünyasında Türkiye'de olduğundan daha popüler. O yüzden bu politikaları kendilerine güç katan politika olarak görüyorlar. Belfast'a gittiğimizde bize orada brifingler verildi. Bunlardan birini BM Eski Genel Sekreteri verdi. Ve bir şey söyledi orada**. ''Dünyadaki hiçbir etnik sorun tarafları tarafından çözülebilmiş değildir. Ne kadar sorun varsa bunu tarafları çözemediği için sorundur zaten. Üçüncü taraf hep çözüm için girer, ama bir şey daha lazım, taraflarında çözüm isteği göstermeleri lazım''** dedi.

Taraflar istemiyorsa çözülmüyor

Sorunlar, tarafları istemiyorsa çözülmüyor, istese de çözülmüyor. Dolayısıyla üçüncü taraf giriyor devreye. Türkiye'nin yönetici gücü az önce saydığım sebeplerden dolayı dışarıdan bir üçüncü çözücü tarafı istemiyor, çünkü bütün fotoğrafını bozacak bir şey o. Burnu iyice havaya kalkmış durumda %50 oyu var, bölgenin sevdiği bir lider. Böyle durumlarda da Amerika'lılar çıkarları olumsuz etkilendiği durumda üçüncü taraf olur. Türkiye parçalanma durumuna gelir petrol yolları tehlikeye girer, o zaman Amerika müdahil olur. Şu anda Amerika'nın doğrudan müdahil olacağı çıkarlarını tehdit eden bir durum yok. Türkiye'yle Irak hükümeti arasında gittikçe ısınan ilişkiler var. Amerika'da bunu istiyordu. AB ve Türkiye ilişkileri de o kadar soğudu ki. İlişkiler kopmamış durumda ama yürümüyor. İki tarafta memnun. AB Kürt sorununa müdahil olursa Türkiye'nin yöneten gücü bunu reddeder. Çünkü zaten bir sevgi ilişkisi yok, güven de yok. Türkiye'den böyle bir talep yok, Avrupa'da da böyle bir yaratıcılık, böyle bir enerji yok.

Kuzey İrlanda ve İskoçya parlamentosu

Fakat bir şey daha söyleyeyim. İngiltere'de, İrlanda'da, İskoçya'da bu grubun yaptığı temaslar demokratik gelişme şeklinde görüldü. Başladı televizyonlar orayı aramayı. Türk basınını hamlığından orada Demokratik Özerklik tartışmaya gitmişiz gibi yansıtıldı. Oraya giden ekibinde adı çıktı uzman diye. Beni Mithat Sancar aradı. Böyle bir girişim var akil adamlar durumu oluşabilir ileride birtakım destekler alabiliriz. İsmini verdim dedi. Bir de uzmanlar kurulu üyesi olarak teşekkür konuşması yaptım İskoçya'da. Kuzey İrlanda parlamentosu, İskoçya parlamentosu, bunların incelenmesi lazım. Bizde hala Demokratik Özerklik nedir, kurumları nelerdir gibi sorular soruluyor. Ak Parti'li milletvekillerine gidin, bizde olmaz öyle şey, biz farklıyız diyebilir.

İrlanda vergi toplamıyor

İrlanda'da bir soru sordum yetkililerden birine ''Vergi toplayabiliyor musunuz?''dedim. ''Hayır, o yetki Londra'da'' dedi. ''Peki, yeni bir vergi koyabiliyor musunuz?'' dedim. ''Hayır'' dedi. Ayla Akat eğildi kulağıma ''Böyle özerklik mi olur?'' dedi. Bende buranın yapısı bu dedim. Burası nasıl sömürge dedik, burası sömürge değil dediler. Burada bir tane bile maden yok. 1969'dan 2007'e IRA faaliyeti var, bugüne kadar 3600 insan ölmüş bizde bu rakam peynir ekmek. Hasan Cemal dedi ki, olur mu 3600 çok az dedi. Ben de 1.7 milyon nüfusu var, bizde 74 milyon, orantıya vurduğumuzda bizden daha fazla travma yaratan bir durum olur. Diyorlar ki en faaliyetli durumunda IRA'nın eli silahlı adamı 125 kişiydi. Bizim tepeden tırnağa görkemli İngiliz ordusu baş edemedi. Bir de toplumlar arası çatışma var. Burada vergide toplanmıyormuş gibi şeylere takılıyorlar sadece. Orada toplumlar arası çatışma var hala, mahalle farklı, okullar farklı. Birbirleriyle savaşanlar aynı hükümette ama şu an. Orada önce anlaşma sonra güven. Bizde önce güven sonra anlaşma olduğu için uzlaşılamıyor. Önce prensipler tespit edilmeli anlaşma imzalanmalı, sonra güven tesis edilmeli. Ama güvenin tesisini beklerseniz uzlaşamazsınız. Çünkü her an biri güvensizliği besleyecek eylem yapar, güven oluşamaz.

Başbakan bazen umut ışığı veriyor

IRA'nın da söylediği bir şey var; bizde en alevli çatışma döneminde bile İngiliz hükümetiyle gizli görüşmeler olurdu. Bizim şimdiden müzakereci adamlarımız olması lazım. Bunları öğrenmemiz lazım. Mesela bu gezide neyi kullanabiliriz onu da görüyoruz, nerede benzeşiyoruz görebiliyoruz. Tabi siyasi kültürler farklı. Bu isimleri başbakan verdi mesela. Başbakan'a dendi ki şöyle bir gezi var şuralara gidilecek, diğer partiler katılıyor, katılın sizde. Bir yandan bağırıyor çağırıyor her gün, diğer yandan şu şu kişiler gitsin o zaman dedi. Kafasının bir köşesinde çözüme hazır olmak gibi bir şey olduğunu düşünüyorum ben. Ama söylemlere bakınca neler diyor baksana deriz. Bu bir umut ışığı veriyor. O kadarda kestirip atan

yol alınmaya çalışılacak gibi görünüyor.

Mıgırdiç Margosyan —Katkı (Ermeni Yazar):

Öncelikle bu çalışma için size teşekkür ediyorum. Ama siz ağzınızla kuşta tutsanız, raporda hazırlasanız bu ülkede zihniyet değişmediği sürece sorun çözülmez. Başbakan %50de alsa %80de alsa fark etmez, bu ülkede zihniyet olarak yol alamadık. İttihat zihniyeti hala devam etmekte. Bugün başbakanın çevresinde en yakınında kim var? Cemil Çiçek. Böyle bir meclis başkanını seçen zihniyet sorunu çözer mi, neden çözsün?

Bu ülkede bitmemiş ve hala devam eden bir Ermeni sorunu var. Zamanında 3 PKK'li öldüğünde nereden gelmiş sünnetli mi değil mi diye bakıyorlardı. Uzlaşma lazım, uzlaşmada tarafların eşit olmasıyla olabilir ancak.

aktörler yok kafalarında, hep bir çözüm yanı var demek ki, müzakere için bazı adamları yetiştirme düşünceleri var demek ki. Fakat şu anda bu kadar. Amerika ve AB formel olarak siz zaten çözebilseydiniz çözerdiniz, size yardımcı olayım o zaman dediğinde, hemen siz karışmayın bizim, benim Kürt kardeşlerimle bir sorunum yok ki, biz kardeşiz bu ülkede, sen git başka şeyi hallet denir. Onlarında öyle bir talebi yok zaten. Bu süreçte anlattığım girişimlerle

Bir taraf ağır basarsa uzlaşma olmaz. Bu ülkede sorun çözülmüyorsa, bir taraf güçlü olduğundan çözülmüyor. Dolayısıyla şartlar eşit olmayınca çözülmüyor. O zaman istemediğim halde söylüyorum; silahla diğer tarafa karşı kuvvet kazanılır. Bu zihniyet değişmediği sürece problem çözülmez. Ne yapılır? Eşit şartlarda olmak istenir.

Soru: İmam Taşçıer

ntıdan çıkan önemli başlıklar:

Karşılıklı tırmandırma niyeti
'Tony Blair'in diliyle, en az o sorun kadar çarpıcı olan bu sorunda aktör olması beklenen Başbakan Erdoğan'ın diline bakıyorsunuz, fark var. Yani bu böyle olmaz diyorsunuz. Örgüte bakıyoruz şu dönem silahlı çatışmaları tırmandırmaktan yana. Başbakan'da bunun farkında, oda bunu istiyor.'

PKK'nin bağımsız Kürdistan hedefi yok
'Çünkü eline daha fazla koz geçeceğini düşünüyor. Başbakan şimdiki taktik ve planında bunun uygun olduğunu düşünüp istiyor. İmralı'da bu bölgeyi yönetmek istiyor, hatta mümkünse Ankara'da iktidarı paylaşmak istiyor. PKK'ninde 'Bağımsız Kürdistan' hedefi yok. Daha vuruşacaklar demektir.'

(Kürt Devrimci Demokrat Hareketi):

Başlangıçta Bağımsız Birleşik Sosyalist Kürdistan dendi. 99'da geçiş süreci yaşandı. Demokrat Cumhuriyet dendi. Bugünde Demokratik Özerklik oldu. Kürtler kendini yönetmediği sürece sorun çözülmez. Siz de PKK'lilerle görüştünüz. Demokratik Özerklik için bu kadar savaşmaya, silaha değer miydi? Halk bağımsızlık istiyor. Kandil'e gittiğinizde bunu sordunuz mu?

Sedat Yurttaş (DİTAM Başkan Yardımcısı): Ben de bir toplantıya HEP adına katılmıştım. Norveç'ten de -Amerika'dan da uzmanlar vardı. O uzmanlar kendilerini boşanma uzmanı olarak tanımlıyorlardı o zaman. Tabii toplantı daha ilk gün öğleden sonra, AKP yoktu zaten o zaman. MHP'den gelenler DYP'den gelenler burada Sevr antlaşmasının masası kurulmuş diyerek toplantıyı protesto ettiler. Geri kalanlarla 2 gün sıkı bir tartışma yürütüldü, ancak ondan sonra ikinci bir toplantı yapılmadı, devam etmedi. Aradan 18 yıl gibi uzun bir süre geçmiş. Türkiye'de yapılan bir toplantı değil. Henüz Türkiye'nin örgütlediği bir toplantı değil. Türkiye'deki bu barış süreci bu diyalog süreci çok ağır geçiyor. Güçle doğrudan ilişkisi olmadığı söylenemez, ama sadece güçle açıklarsak eksik kalır. Bence Kürtlerin bugün itibariyle güçten ziyade siyasetle diplomasiyle ilişik eksikliğini sorgulamak lazım. Yürüttükleri politikalarla birlikte değerlendirmek lazım. Bugünkü özerklik tartışmalardan sonra DTK'nin yaptığı toplantıda biraz daha fark ettim kendi adıma. İlan edilmiş bir sistematiğin yönetim sisteminin üzerine bina edilmesi gereken adımlar beklenirdi. Daha çok komisyona havale tarzında bir yaklaşım olduğunu sezdim. Aslında orada da ayrıntılı düşüncelerimi dile getirmek üzerine hazırlanmıştım, ama bu toplantıyla da çakıştığından erteledim.

Türkiye o noktaya gelmedi

93'te gerçekten Güney Afrika'nın çözümüne katılanlar gelmişti, İsrail-Filistin sorununu çözümünü idare edenler gelmişti. İlk temas yapıldı gibi bir şey yazmıştım. Türkiye öyle bir noktaya gelmedi daha. Ama gelirse daha kalıcı sonuçlar elde edilebilir. Kendi deneyimlerimden 1997 yılında MİT'le birkaç görüşmeye bende katıldım bu basında da yer aldı. Orada sadece manipüle etmek gibi bir niyetleri yoktu. Ama şunu diyorlardı. Silah nasıl susabilir? Çünkü silahın susmaması demek sorunun çözülmemesi demek oluyordu, buda çatışmaların devam etmesi anlamına geliyordu. Toplumları birbirine düşüren bir sonuç ve sorununun çözümünü zora sokan bir noktaya geliyordu. Ne verilirse hak ve özgürlük sorunu bakımından çözüm olurdu.

Şiddetle çözüleceğine inananlar var

Türkiye'de bu sorunun hala şiddetle çözüleceğine inananlar bu görüşmeleri engellediler. Şu sonucu çıkarıyorum; Türkiye Cumhuriyeti Devlet'i içerisinde hep bu sorunu barışçıl yöntemlerle çözülmesini isteyenler sesini cılızda olsa yükseltti, ama şiddetle çözüleceğine inananlar bunu hep bastırdılar. Çözümsüzlüğü bir politika haline getirebildikleri sonucunu çıkarıyorum. Nitekim 93'teki toplantıya Genelkurmay'dan 7, MİT'ten 3 kişi gelmişti. MİT'ten gelenler Kürdistan'ın bağımsızlığını dahi şiddet içermemek kaydıyla tartışabiliriz. Ancak Genelkurmay'dan gelenler hiçbir fikir beyan etmediler sadece not aldılar.

Görüşmeler kesintiye uğradı

97'deki MİT görüşmesinde de, basında da yer aldı. Ben çok net şunu söyledim: Biz kamuoyunun karşısına bir şekilde çıkıp çağrı yaptığımızda bunun karşılığı ne olacak? Kürtlere hangi hak ve özgürlükler vaat ediliyor. Çok sert bulundu bu tavrım ve ondan sonrada görüşmeler kesintiye uğradı. Tabii kendi kayıtlarında mutlaka vardır. Belki bir gün oradaki bütün konuşmalarda deşifre edilir.

BDP'liler süreci kısaltabilir mi?

Bundan şuraya varmak istiyorum. Ben çok karamsar bir noktada değilim. Şu an birazda AKP'nin biraz da psikolojik sebeplerden dolayı çok sertleştiği bir noktadayız. Öcalan'ında son avukat görüşmesinde de dile getirdiği gibi taraflar barıştan yana değilseniz çatışacaksanız çatışın bir gücünüzü gösterin gibi bir kızgınlığı var. Ben bu durumun her iki taraf açısından çok süreceğini zannetmiyorum. Toplumun geldiği düzey, şimdiye kadar ki kayıplar, gerçekten kamuoyunun gücü çok önemli bir noktaya taşındı diye düşünüyorum. Uluslar arası siyasetin Kürt sorununu çözme ihtiyacını henüz yüksek sesle dile getirmeseler de, var. Bunun Türkiye'nin içinden doğan bir ihtiyaç haline gelmesiyle kısa sürede bu gelişimin kırılabileceğini düşünüyorum.

BDP'nin seçilmişlerinin bu süreci kısaltmakta önemli rolü olacağını düşünüyorum. Eğer demokratik mekanizmayı işleten politikaları, barış ekseninde idare edebilen bir politikayı yürütebilirlerse bunun daha kolay olabileceğini düşünüyorum. AKP'nin kendi zafer sarhoşluğundan dönmesine de katkı sağlar diye düşünüyorum. Yanılıyor muyum diye sormak istiyorum?

Cengiz Çandar, 3 katılımcının sorularını ortaklaştırarak cevaplıyor;

Geleceğe yönelik ne şekilde yol alabileceğimizi bilmemiz mümkün değil. Şimdiye kadar ki bilgilerimiz ve birtakım veriler bize ne olursa, nasıl olur gibi alternatifli senaryolara yöneltiyor. Bizlerin hesap etmediği gelişmeler sürecin bütününü etkileyebiliyor. Birtakım adamlar çıkıyor ben 2 ay önce söylemiştim diyorlar bir şey olduğunda. Yok, böyle bir şey, nerden biliyordun?

2 ay önceden değil 48 saat önceden de görebileceğimiz bir şey değildi. Birdenbire 3 kuvvet komutanıyla Genelkurmay Başkan'ının istifası bugüne kadar olmadı. Bunun olmasıyla silahlı kuvvetler bünyesinde ve kamuoyunda yaratacağı algılar bütün diğer süreçleri etkileyecek belki de. Kürt sorununun çözümünün seyri, belki de bu istifalarla yönü, formatı değişecek. Belki 15-20 gün sonra farklı bir biçime girecek. Bütün bunlar mümkün. Çok hareketli fazla bilinmeyenli bilinenlerin hızla yer değiştirdiği bir geçitten gidiyoruz. Birçok şeyi yaşayarak göreceğiz.

Toplumların zihniyet kalıpları

Mıgırdıç Bey'in bu zihniyet meselesi, tabii ki öyle tartışılmaz bir şey doğru ama. Zihniyet değişimi de öyle birden olmuyor. Yani toplumların zihniyet kalıplarını belirleyen bazı şeyler var savaşlar, barışlar, travmalar. Biz elimizden geldiğince zihniyet değişimi için bir şeyler yapmalıyız. Çünkü zihniyet kendiliğinden birdenbire değişecek bir şey değil, bizimde katkı sunmamız gerekiyor bu yönde.

Türk'ler için geçerli bir şey zihniyet değişimi. Kürt meselesinin aslında görünmeyen olumsuz anlamdaki meçhul askeri Türk'ler. Türk'lerin algı sorunu veya bilgi düzeyleri. Ben de bir Türk'üm netice itibariyle. Şunu diyemem Türk'ler vicdansız bir millettir diyemem. Bilgisizdir diyebilirim.

İki tarafta da sorun var

Sedat Bey'in söylediğine gelince. İki tarafta da sorun var. Kürtler hala siyaset yapmayı öğrenemedi. BDP'nin yaptığı doğru mu?

Son gezide Ayla Akat'la da konuştum. Sen dağda değilsin. İmralı'ya bağlı değilsin. Sahaya çıktın seçildin. Hem de 36 kişi, az değil. Yine haksızlığa uğradın (Hatip Dicle meselesi). BDP olarak varlık tanımlaman gerekiyor. BDP niye var? Parlamentoya girmek için, sesi orada yükseltmek için. Dağda sana ihtiyaç yok. İmralı'da da değilsin. DTK Demokratik Özerklik ilan ediyor. Sen BDP olarak niye varsın? Varsın, nasıl varsın, halkından oy istedin parlamentoya seçildin. Dağ'dakinin attığı kurşunu, İmralı'dakinin söylediğini, Diyarbakır'dakinin ilan ettiği özerkliği Ankara'da bağır diye seçildin. Ben Ankara'ya gitmiyorum diyorsun. Hatip Dicle'ye haksızlık yapıldı tamam, boykot yaptın tepki koyulmalıydı. O zaman boşuna seçildin sen. Bir de Sinn Fein olmak lazım. IRA'yla ilişkiliydi oda. Bize de BDP lazım. Hükümetle görüşmek için. BDP'nin sahada olması lazım. DTK'de ön sırada oturan BDP lazım değil, Ankara'da oturan BDP lazım. Şu an BDP'nin aldığı kararlarla Kürt'lerin aleyhine bir siyasi boşluk var. Keza benim şahsi kanaatim. Bu Demokratik Özerklik kararı da boşluk yarattı. Ben özerkliğinde ötesinde federasyonu savunan biriyim. Kürdistan'ında adı Kürdistan olsun, kendi bayrağı olsun bundan da yanayım. İspanya'ya gidiyorsunuz Barcelona havaalanına iniyorsunuz, karşınızda 3 bayrak var. İspanya bayrağı, Katalonya bayrağı, Barcelona bayrağı. Ekonomik olarak gelişmiş bir yer böyle sorunları yok, siyasi gerginlikler yok. Bizim sahip olduğumuz sorunları aşmışlar. Kürt'lerde uluslaşma düzeyine ulaşmışlarsa kendilerini yönetmeliler. Demokratik Özerklik'e itirazım var, bir anlamı yok çünkü. Bir anda bildiriyi okuyorlar kimsenin hayatı değişmiyor. Sadece sempati toplanabilecek bir insan kitlesinden nefret kazanılıyor. Ne var orada hiçbir şey yok. Dökülen kanın karşılığı yok. Uygulama şansıda yok. Benim kanaatim tesadüfî bir konuşmaydı. Özerklik'le bir taş diktin. Toplantıda üstüne bir taş eklemek gerekirdi, ama sanki bu taşı sökme toplantısıydı. Bağımsız bir devlet kurmak istiyorsanız. Bir tek yolu vardır. Savaşmak. Kazanırsanız kurarsınız. Bir tek Çek'ler ve Slovak'lar medenice ayrıldılar. Sınır kontrolü bile yok. Bu gibi istisnai durumlar dışında ayrılma talebi egemen kuvvet tarafından olumlu karşılanmaz ve savaşılır. Savaş zaten insanlık tarihinin bir olgusu. Siz bağımsız Kürdistan'dan vazgeçtiyseniz savaşmanın ne anlamı var?

Silahı bıraksınlar, ama nasıl?

Bağımsızlık dışında her şey silahsız, savaşsız talepler, savaş gerektirmeyen taleplerdir. Kandil'de bunu sordum. Bana bizim sloganımızı biliyorsunuz Demokratik Türkiye, Özerk Kürdistan. Bizim bir davamız var, onun için buradayız dediler. Davanıza itirazım yok, beni hiç rahatsız etmiyor bu slogan. Bunun için savaşmaya gerek olmayabilir, bağımsızlık olmadığı sürece. Bir de silahları bırakmadan önce, o silahları tutanların hukuki durumları var. Tamam, bağımsızlıktan vazgeçtiler, bıraksınlar silahı, bence de bıraksınlar. Ama nasıl bıraksınlar?

Soru: Fehim IŞIK (Gazeteci-Eğitmen)

Hükümet Kürt meselesinde çok keskin bir dönüş yaptı. Sizce bu dönüşün sebebi nedir?

Cengiz Çandar:

Bu devlet gitsin, Öcalan'a müjde versin. 2 seneye çıkıyorsun. 6 ay kamuoyunu hazırlayacağız. Ev hapsine çıkaracağız önce. 1 sene sonra nakil olacaksın. Televizyonlara da konuşabilirsin. 2 sene sonrada ilk seçimde adayda olabilirsin. Ama bir şartla Demokratik Özerklik'ten vazgeçin. Kabul eder mi etmez mi? Size soruyorum deneyimlerinize güvenerek?

Söylediğiniz tabi herkes için bir bilmece sorusu. Benim ve benim gibi birkaç kişinin, bana yakın alanlarda bulunanların, bu soruya cevabı duyduklarından oluyor. Başbakan'ın kendi gündemi var, kendi hedefleri var. Tayyip Erdoğan içinde geçerli olan bir şey var. Partisinden daha güçlü bir adam. Bu adam Türkiye'nin dışında da bir popülerliğe erişti. Türkiye'den bağımsız bir güç ve popülerlik oldu bu. Uluslararası profili çok kuvvetli bir adam.

Sınır dışında bir fenomen. Bu adam cumhurbaşkanı olmak istiyor, bu sır değil. Anayasa değişikliği olacak cumhurbaşkanının yetkileri genişletilecek yeni düzenlemelerle ve Tayyip Erdoğan'ın içindeki dürtüsü o: Cumhurbaşkanı olmak.

Hedefini tutturursa somut adım atabilir

Bu adam bunun için kafasında bir sürü hesap yapıyor. Giremeyeceği alanlar var biri burası, biri Hakkâri, biri Şırnak falan. Vazgeçti oralardan. Ben ne yapsam buraları alamam diyor. Buralar PKK'nin BDP'nin alanı. Başka hiçbir partiye de alan bırakmadı burada kendine de bir oy alanı yarattı bu seçimle de, onu sağlama aldı. Uzun lafın kısası bu hesap makinesiyle bu adam referandumda %58 aldı mı? Aldı. Son seçimde %50 aldı mı? Aldı. Çantasının içinde fazla şey olmadan önsezileriyle tırmana tırmana geldi. Halkın bam telini iyi biliyor. Bir hedefi var ona doğru gidiyor. Bu hedefe giderken bir alanı gözden çıkarmış durumda. Referandumda ve seçimlerde aldığı oranla doğru olduğunu düşünüp söylemlerini değiştirmiyor. Tayyip Erdoğan hedefine varıncaya kadar kimseyi dinlemeyecek. Onun faturası bu bölgede çok ağır olabilir can kayıpları gibi. Bu faturayı ödenebilir bir fatura olarak görüyorsa ki korkuyorum öyle görüyor böyle gidecek. Benim sadece tek bir kaygım var. Yanılması. Faturanın işlerin toparlanamayacağı kadar ağır olması. Ondan sonra ülke dağılır, çünkü demokratik özerklik falan yumuşak model olarak kalabilir o zaman . Başbakan'ın hesapları tutarsa kendi hedefine ulaşırsa. Bu sorunu çözmek içinde hemen somut adım atabilir.

KATILIMCI LİSTESİ

M.Emin Aktar	Diyarbakır Barosu
Remzi Can	DTSO
İmam Taşçıer	TDŞK
Latif AKKUL	DESOB Başkan Yard.
Fahrettin Akyıl	Ticaret Borsası
Şahismail Bedirhanoğlu	GÜNSİAD
Aziz Özkılıç	DOSİAD
Selim Ölçer	TİHV
Selahattin Çoban	Mazlum-Der
A.Rahim Ay	Mazlum-Der
Nebahat Akkoç	KAMER
Fehim Işık	Gazeteci
Zeki Tutal	Mermerciler Odası
Mehmet Kaya	DİTAM
Metin Toprak	DİTAM
Beşir Yılmaz	DİTAM
Sedat Yurdaş	DİTAM
M.Emin Uluğ	DİTAM
İlhami Birkan	DİTAM
Osman Kazıcı	DİTAM
Naci Sapan	DİTAM
Hamdullah Güleken	DİTAM
İdris Kardaş	DİTAM
A.Halim İpek	TOSK
M.Salih Durak	Tic.Odası Meclis Üyesi
Ahmet Öcal	GÜNSİAD Genel Sekreteri